

پوهنتون اسلام
پوهنځي شرعيات وفتون
پروگرامه مسټري فقه وفتون

سازت اسلامي افغانستان
وزارت كصليات عالي
معاونت مسور علمي

**دلایل اثبات دعوی جنایی از دیدگاه فقه و
قوانین افغانستان
(رساله مسټري)**

محصله: كاشه موهب "وسټري"

استاد رهنما: وزير محمد "سجدي"

سال: ۱۳۹۸ هـ ش - ۱۴۱۰ هـ ق

پوهنتون سلام
پوهنځی شرعیات و قانون
پروگرام ماستری فقه و قانون

امارت اسلامي افغانستان
وزارت تحصیلات عالی
معینیت امور علمی

دلایل اثبات دعوی جنایی از دیدگاه فقه و قوانین افغانستان (رساله ماستری)

محصله: کامله موحد "یوسفزی"

استاد رهنما: وزیر محمد "سعیدی"

1399 هجری شمسی

الله
البرهان

پوهنتون سلام

پوهنځی شرعیات و قانون

دبپارتمنت فقه و قانون

بورډ ماسټری

تصدیق نامه

محترمه کامله بنت عبدالرحمن ID: SH-MSF-97-367 محصل دور ششم فقه و قانون که رساله ماسټری خویش را زیر عنوان: دلایل اثبات دعوی جنایی از دیدگاه فقه و قوانین افغانستان به روز ۱۳۰۰/۰۳/۱۴ هـ ش موفقانه دفاع نمود، و به اساس بررسی هیات تحکیم مستحق ۸۸ (نمره به عدد) هشتاد و هشت (نمره به حروف) گردید، موفقیت شان را از الله متعال خواهانیم.

اعضای هیات تحکیم:

ردیف	نام استاد	عضویت	امضاء
۱	دکتور محمد یونس ابراهیمی	عضو هیات	
۲	دکتور مومن حلیمی	عضو هیات	
۳	استاد وزیر محمد سعیدی	استاد رهنما و رئیس جلسه	

معاون علمی

امر بورډ ماسټری

خلاصه بحث

اگر به تاریخ جرم و به تعقیب آن جزا در میان نسل انسان ها نظر نمایم این امر را درک خواهیم کرد که همزمان با خلقت انسان جرم هم خلق گردیده است و کیفر بوجود آمده است همچنان برای اثبات جرم باید دلایل مخصوصی وجود داشته باشد که عبارتند از اقرار ، سند ، شهادت ، علم قاضی ، قسامت که البته مورد آخر فقط مخصوص اثبات قتل و ضرب و جرح است.

اصل سوال این جاست که آیا محکمه مربوط حکم را که صادر نموده واقعاً عادلانه است یاخیر ؟ در این باره باید گفت که اگر اجرات پولیس و سارنوال قانونی بوده ودر اجرات ایشان شخصی سویء استفاده سهل انگاری پیش برد قضیه خلاف حقیقت و سایر تخطی صورت نگرفته باشد دقیقاً که حکم محکمه عادلانه است و اگر در نزد ارگان های دیگر بررسی کننده اعمال پولیس و سارنوالی و محاکم تخطی های ارگان پولیس و سارنوال مربوط پنهان بماند و طوری وانمود شود هر آنچه که در کشف و تحقیق صورت گرفته دقیق و درست است و با آن هم خلاف حقیقت باشد محکمه مربوط حکم مبنی بر مجرم بودن وی را با در نظر داشت دوسیه که در مورد اتهام صادر مینماید بناً در مورد حکم این محکمه باید گفت که عادلانه است یا غیر عادلانه ؟ بازهم برمیگردیم به هر آنچه در دوسیه شخصی مستقیم است یعنی محکمه حکم خود را از درک اجرات پولیسی و سارنوالی که صورت گرفته ودر دوسیه وی گذاشته صادر مینماید مثال شخصیکه واقعاً مجرم است براءت میدهد ویا شخص غیر مجرم تلقی نموده و حکم جزایی آن صادر مینماید ناگفته نباید گذاشت که این چنین واقعات احتمالات بسیار اندک را دارد اما پولیس و سارنوال باید معیارهای قبول شده بی طرفی و اصل براءت ذمه را در نظر داشته و قانون مندی حرکت نماید و در حد اعظمی کوشش به این نماید که حقیقت و واقعیت را جستجو کند تا اینکه کشف و تحقیق به شکل درست آن صورت بگیرد چونکه موضوع بحث مادرین رساله اثبات دعوا با پیشرفت سریع علوم و تکنالوجی و ابزار جدید کشف جرم است در کنار دلایل اثبات جرم کلاسیک را اقرار و شهادت به تسریع در کشور های مختلف معمول شد و جرم یابی به عنوان یک علم در کشف و تشخیص و شناخت پدیده های جرم اند و حفظ آثار و دلایل مادی جرم از فقط سرعت توام با دقت در رسیدگی های جزایی و افزایش میدهد بلکه از بروز اشتباهات قضایی و بی اعتبار ساختن دستگاهای عدالت کشور به نحو قابل توجه ممانعت به عمل میآید امروز در کشور های شرقی جهان مجرمین را از تکتیک های مختلف تعقیب می کنند و مدارک جرم به اندازه واقع و روشن تهیه میگردد که محکمه به آسانی با استفاده از آن وبا اعتماد کامل حکم خود را صادر مینماید روش های علمی کشف جرایم که در این آثار مورد استفاده قرار گرفته اکثراً به علوم برداشت نشان انگشت و وسایل علوم چون عکاسی یا لٹیک و سایر علوم استوار میباشد زیرا امروزه مدارک و آثار که پولیس ارایه میدهد از سند جرم توسط وسایل عمومی جمع آوری میگردد و به عنوان دلایل مستند علیه مجرم به کار میرود و با این ترتیب انکار و اعتراف مستقیم تأثیر زیادی در تکمیل دوسیه و یا حکم محاکم دارند.

فهرست مطالب

عناوین	صفحه
اهدا	الف
سیاسگزاری	ب
خلاصه بحث	ج
فهرست مطالب	ح-ه
مقدمه	1
اهمیت موضوع	2
سبب اختیار موضوع	3
سوالات تحقیق	3
پیشنه تحقیق	4
روش تحقیق	4
اهداف تحقیق	4
پلان تحقیق	6
مشکلات تحقیق	6

فصل اول

مبحث اول: تعریف دعوا در لغت و اصطلاح	9
مطلب اول: ارکان دعوا	9
مطلب دوم: تداعی	11
مطلب سوم: انواع جنایات	16
مبحث دوم: اقرار در جنایات	17

17.....	مطلب اول: تعریف اقرار در لغت و اصطلاح
18.....	مطلب دوم: دلایل مشروعیت اقرار.....
20	مطلب سوم: ارکان و انواع اقرار
23	مطلب چهارم: اقرار از دیدگاه قانون
24	مبحث سوم: اثبات جرم توسط شهادت
24	مطلب اول: شهادت در لغت و اصطلاح
30	مطلب دوم: اهمیت و مشروعیت شهادت
40	مطلب سوم: موارد پذیرش شهادت غیر مسلمان
43	مطلب چهارم: ارکان شهادت
4.....	مطلب پنجم: شهادت از دیدگاه قانون
46	مطلب ششم: تحمل شهادت
51	مطلب هفتم: شرایط شهادت
66	مبحث چهارم: قسامت و نکول
66	مطلب اول: تعریف قسامت در لغت و اصطلاح
67	مطلب دوم: دلایل مشروعیت قسامت
69	مطلب سوم: شروط قسامت
70.....	مطلب پنجم: تعریف نکول در لغت و اصطلاح
72.....	مطلب ششم: حکم نکول
75.....	مطلب هفتم: موارد تحقیق نکول و اقسام نکول
76.....	مطلب هشتم: احراز نکول
79	مطلب نهم: نکول از سوگند

فصل دوم

- 88..... **مبحث اول: قراین و دلایل استثنایی**
- 88..... **مطلب اول: تعریف قراین در لغت و اصطلاح**
- 89 **مطلب دوم: شروط قرینه**
- 90 **مطلب سوم: اقسام قرینه**
- 92 **مطلب چهارم: ادله فقهی جواز به کارگیری راه های علمی**
- 97 **مطلب پنجم: ارزیابی**
- 105 **مبحث دوم: صحنه جرم و جمع اوری مدارک جرم**
- 105..... **مطلب اول: نحوه حفظ و نتایج صحنه جرم**
- 109..... **مطلب دوم: روش عکاسی از صحنه جرم**
- 111..... **مطلب سوم: عکس برداری از صحنه جرم**
- 121 **مطلب چهارم: باز سازی صحنه جرم**
- 122 **مطلب پنجم: شرایط بررسی صحنه جرم**
- 124 **مطلب ششم: نحوه بررسی صحنه جرم**
- 126..... **مبحث سوم: آثار مادی صحنه جرم**
- 126 **مطلب اول: آثار و ابزار**
- 128 **مطلب دوم: بسته بندی آثار و ابزار**
- 131 **مطلب سوم: آثار مادی صحنه جرم**
- 142..... **مطلب چهارم: رنگ مشهود در صحنه جرم به عنوان دلیل**
- 148..... **مطلب پنجم: لکه ها و ذرات غیر حیاتی**
- 150 **مطلب پنجم: دلایل مادی مربوط به سلاح**

156	مبحث چهارم : کشف جرایم بوسیله آثار و بقایای انسانی
156	مطلب اول: نقش پل پاه و عراده جات
161	مطلب دوم: جستجو و حفظ نقش پل پا
162	مطلب سوم: آثار و عراده جات
167	مطلب چهارم: آزمایش مو ها ناخن ها
168	مطلب پنجم: آزمایش DNA
183	مطلب ششم: امتحان لکه ها و بقایای انسانی و DNA

فصل سوم

تحقیق جرایم

187	مبحث اول: تحقیق جرایم
189	مطلب اول: مرحله تحقیق جرایم
190	مطلب دوم: آغاز تحقیق جرایم
191	مطلب سوم: استنتاج در تحقیق
194	مطلب چهارم: تحقیق منحيث وظيفه خارنوال ختم آن
196	مطلب پنجم: مکلفیت های خارنوال هنگام نظارت بر قانونیت
203	مبحث دوم: کشف جرم
204	مطلب اول: اهمیت و آغاز کشف جرایم
205	مطلب دوم: کشف جرم توسط پولیس
206	مطلب سوم: چگونگی کشف در محل واقعه
208	مطلب چهارم: نقش جمع آوری دلایل، مدارک و اشیا
209	مطلب پنجم: مدارک اثباتیه غیر بیولوژیکی در کشف جرایم
211	مطلب ششم: اثر نشان انگشتان برای دریافت جرم
211	مطلب هفتم: آثار و علایم پا پوش

213.....	مبحث سوم: مدارک اثباتیه بیولوژیکی در کشف جرایم
213	مطلب اول: آثار و علائم دندان ها
214	مطلب دوم: کشف ولکه های خون
214	مطلب سوم: موی به عنوان ادله مادی
215	مبحث چهارم: مشاهده حالات روانی متهم
220	مطلب اول: تعریف هویت
222	مطلب دوم: شباهت خطوط انگشتان در وراثت
223.....	مطلب سوم: آثار انگشتان روی اجسام
223	مطلب چهارم: طریقه گرفتن نشان انگشتان
231	مبحث پنجم: بررسی محل واقعه
231	مطلب اول: بررسی منزل
232	مطلب دوم: بررسی اشیا و اجناس
233	مطلب سوم: ترتیب و تنظیم وقت و محل اجرا
240	مبحث ششم: نتیجه گیری
241.....	پیشنها دات
242.....	فهرست آیات قرآن کریم
244	فهرست احادیث نبوی و آثار
247.....	فهرست منابع و مأخذ
251.....	فهرست اعلام
253.....	Conclusion
.....	Cover page

نتیجه گیری

خداوند را سپاسگزارم که بنده را توفیق داد تا این رساله را ترتیب و آماده نمایم. طوریکه هویدا است جرم و مجرمیت از پیدایش بشر وجود داشته و با این فرق که در زمان قدیم این پدیده شوم همواره جامعه بشری را به شکل ابتدایی به نظر انداخته اما با گذشت زمان و با پیشرفت علوم و تکنالوژی شکل پیشرفته را بخود گرفته است ولی همگام با آن با استفاده از تکنالوژی و علوم، جهت کشف و دریافت مدارک اثبات جرم و دستگیری مجرمین و سپردن آنها به چنگ قانون پیشرفت های قابل ملاحظه ای صورت گرفته است. مثلاً برداشت نشان انگشت از صحنه جرم کمک شایانی در کشف و شناسایی مجرم میکند و به همین ترتیب در جرایم قتل آثاری چون نشان انگشت، پل پا، چاقو، خون، پوچک، و مرمی که در صحنه جرم، مجرم از خود بجا میگذارد هر کدام از این مدارک کمک شایانی در شناسایی مجرمین واقعی میکند. پدیده جرم در تمام جوامع وجود داشته و کشورها برای جلوگیری این پدیده شوم مساعی زیاد به خرج داده اند و با استفاده از تکنالوژی عصری میزان جرایم را در کشور های شان کاهش داده اند اما در کشور عزیز ما افغانستان که سه دهه جنگ و بدبختی تمام زیربناها را از بین برده است، دستگاههای قضایی و عدلی نیز دستخوش این ناملایمات گردیده، که مجرمین از این خلاها استفاده نموده و میزان جرایم به اوج خود رسیده است، و جامعه را از کاروان تمدن باز داشته و سد راه ها پیشرفت و ترقی گردیده است، طبیعی است که نظم و امنیت نقش اساسی را در رشد و پیشرفت جامعه دارد زمانی که امنیت در یک جامعه وجود داشته باشد تمام عرصه های کشور پیشرفت مینماید که کشورهای همسایه مثال خوب از آن میباشد. و امروز ما وارث افغانستان ویران از هرنگاه عقب مانده و دارای اقتصاد ضعیف هستیم مردم ما از اثر نبودن صلح و امنیت نمیتواند به خاطر آرام به زندگی خود ادامه دهند و جوانان که نیرو و قدرت جامعه محسوب میگردند نمیتواند که از نعمت سواد برخوردار گردند و تحصیل نمایند کشور ما که امروز به اثر نداشتن وسایل عصری کشف جرم به مشکلات و چالش ها روبرو است، دستگاه قضا و خارنوالی باید با احساس وطن دوستی، ابتکار و مسولیت خویش در قبال مردم رنج دیده جرایم را بگیرند و عاملین به چنگ قانون بسپاریم و در تحکیم حاکمیت قانون جد و جهد نماییم، این پایان نامه که حاوی سه فصل میباشد، فصل اول آن اصل دلایل اثبات و در فصل دوم قرائین و دلایل استثنایی در فصل سوم تحقیق جرایم گنجانیده شده است.

این پایان نامه که از لحاظ نوشتاری خالی از اشتباه نیست امید است خواننده گان محترم بنده را عفو نمایند. این اثر منبع خوبی برای محصلان پوهنهی شرعیات و قانون به خصوص آن عده محصلینی که در رشته فقه و قانون مشغول تحصیل میباشد که با مطالعه این اثر به اندوخته های علمی شان بیفزایند.

شایان ذکر است تا از تمام اساتید محترم پوهنهی شرعیات پوهنتون سلام تشکر کنم که طی مدت دو سال با وجود مشکلات که وجود داشت با هدایات نیک و رهنمود هایشان ما را تا این مرحله رسانده است از ایشات سپاس شکران میکنم به خصوص از محترم استاد (وزیر محمد سعیدی) استاد رهنمایم که بنده را در ترتیب این اثر کمک ویاری نموده تشکر میکنم.

با احترام

کامله "موحد یوسفزی"

پیشنهادات

منحیث یک فرد این جامعه پیشنهادم برای نهاد های عدلی و قضایی اینست که:

- 1) در قدم اول باید در قضایایی جرمی به طور بسیار دقیق و طبق دستورات شرعی عمل صورت بگیرد تا اینکه حق از باطل تمیز شود .
- 2) باید در قدم نخست جلوگیری از جرم جنایات صورت گیرد . کوشش و تلاش زیاد شود تا اینکه جرم جنایات خلق شود و راه هایکه جرم جنایات از آن بروز میکند محدود شود یک مقوله مشهور است که وقایه بهتر از معالجه!
- 3) از طریق رسانه ها به مردم اطلاع رسانی شود تا اینکه اذهان عامه از عواقب ناگوار جرایم باخبر شوند و برای شان رهنمایی طبق دستورات دین مقدس اسلام صورت بگیرد . اگر افراد یک جامعه از افراد و عواقب جنایات باخبر باشد از دستورات الهی و منکرات آگاه باشند و از قوانین وضعی کشور آگاه باشند در این صورت دست به جرم جنایات نمی زنند . از طریق رسانه ها به مردم فهمانده شود از طریق اعلانات ، اخبار ، مدیا و منبر .
- 4) جرم جنایات از ابتدای خلقت بشر ادامه و الی ختم بشر بنا یک پدیده است که همزمان با انسان ها در حرکت است و یک پدیده غیر نابود شرعی و در هر زمان و هر مکان قابل وقوع میباشد و یک جامعه و مردم را به هلاکت و نیایی می کشاند . پس لازم ملزم است که در این باره سعی و کوشش بی نهایت دقیق صورت بگیرد تا اینکه سطح جرایم کاهش پیدا کند .
- 5) همچنانکه پشرفت سریع در علوم و تکنالوژی در اواخر نوزدهم صورت گرفته و افزار های جدید کشف جرم در کنار دلایل اثبات جرم کلاسیک [اقرار و شهادت] به تدریج در جوامع بشری معمول شده پیشنهاد میکنم و امیدوار هستیم که در کشور عزیز ما افغانستان از این شیوه های جدید که جرم یابی به عنوان یک علم در کشف و تشخیص و شناخت پدیده های مجرماند و حفظ آثار و دلایل مادی جرم به سرعت توأم با دقت در رسیدگی های جزایی را افزایش میدهداز بروز اشتباهات قضایی وبی اعتبار ساختن دستگاه عدالت کشور به نحو قابل توجه به عمل آورده شود .
- 6) در اخیر باید یادآور شوم که پیشنهادات بنده به دستگاه های قضایی و ثارنوالی اینست که با احساس وطن دوستی ابتکار و مسؤلیت خویش را طبق هدایت شرایع الهی خودرا در قبال مردم ربع دیده ادا نمایند و جلو جرایم را بگیرند و عاملین را به جنگ قانون بسیار اندو در تحکیم شرایع الهی و حاکمیت قانون جدوجهد بی نهایت نمایند.

بخاطر دسترسی به متن کامل این تحقیق مراجعه شود به:

پوهنتون سلام، کتابخانه مرکزی چهار راهی گل سرخ، سرک کلوله پشته

و یا هم به ایمیل آدرس ذیل تماس گرفته شود:

salamresearchcentre@salam.edu.af